

RIJEČ AKADEMIKA ANDRE MOHORVIČIĆA, GLAVNOGA TAJNIKA JAZU

Poštovane drugarice i drugovi,

Dozvolite mi da uputim pozdrave ovom istaknutom skupu i da istom zgodom kažem nekoliko riječi o osnovnoj temi vašeg interesa. Osvrnut ću se, ukratko, sa širokog gledišta teoretskog razmatranja općeg fenomena kulture i ukupnog fenomena umjetnosti, na problem suštinskog značenja i vrijednosti jezika, odnosno pojedinog narječja.

Svoje misli temeljim na analitičkom promatranju pojava s područja opće teorije umjetnosti i teorije odraza. Filozofski pristup spoznavanju objektivne realnosti svijeta dovodi nas do saznanja da je na liniji razvoja objektivne životne stvarnosti, na razvojnoj niti nežive, žive i svjesne materije, odraz jedna od temeljnih funkcija i emanacija realnog svijeta. Kod nežive materije to je mehanički odraz, kod žive materije odraz je instinktivni, a kod svjesne materije — a čovjek je najviše, nama poznato, razvijeno svjesno živo biće — to je svjesni odraz. Ovaj se odraz temelji na sveukupnom razvoju ljudske svijesti, koja posjeduje sposobnost da opaža, da razmišlja, da spoznaje, da osjeća i da tako transformirani doživljaj spoznatog ponovno odrazi.

Kako je čovjekova svijest odražavala unutarne doživljaje spoznatoga i svoja misaona rasuđivanja? Putem prve linije paleolitskog urezanog grafičkog crteža, putem prvog krika kao odraza unutarnjeg uzbuđenja ili sreće, putem prve artikulirane riječi kao izraza prvog sredenog pojma, putem govora kao sjajnog medija izražavanja ljudskog mišljenja i osjećanja. Prema tome su govor, odnosno u konkretnom slučaju pojedini jezik ili narječje, nešto suštinski temeljno. Govor je konkretna pojava kojom se izražava i kojom komunicira kategorija svjesnog živog bića, taj najviši stupanj nama poznate organizirane materije — čovjek.

Prema tome, jezik je osnovno bogatstvo svojstveno tom živom biću, on predstavlja moć izražavanja usađene u biološku i društvenu konstituciju čovjeka. I kao što posjedujemo raznolike oblike likovnog izraza razvijenog, kako sam naveo, počevši od prve ugrebene linije ili prvog pritesanog kamena paleolitika, pa sve do kompleksne figuralne ekspresije, tako isto posjedujemo ljudski govor razvijen u uvjetima najrazličitijih komponenata života na raznolike načine. Tako nastaju pojedine govorne odnosno jezične cjeline koje su u nebrojenim varijantama i varijacijama definirali i izrazili upravo ljudski um i ljudsko srce unijevši u njihov sustav i njihovu poetičnost ukupnost humanističkog sadržaja koje definira čovjekov ratio i senzibilitet.

Svaka definicija koja zaista kvalitetno odražava određenu spoznaju, misao ili čuvstvo, odnosno svaka riječ koja, prema tome, predstavlja odraz čovjekove svijesti, dragocjen je elemenat riznice humanog sadržaja života.

Promatrajući na prikazani način ovu temu, mogu u cijelosti otkloniti shvaćanja (a tih nažalost imade) da pojedina narječja predstavljaju neku preraslu, sekundarnu, provincijsku ili nevažnu kulturnu pojavu. Suprotno, pravi izraz ljudske svijesti, prava umjetnost — a govor je, uz svoju strukturalno-racionalnu komponentu, umjetnost melodijskog izražavanja ljudskih misli i čuvstava — predstavlja temeljnu kulturnu vrijednost, bez obzira na

to da li je nošena velikom ili manjom skupinom ljudi, bez obzira na to da li je u ovom slučaju književni jezik ili pojedino narječje. Bitna je istinska vrijednost, moć izražavanja misli i osjećaja, punoća zvučnosti i ritmike, a sve te visoke vrijednosti posjeduje i kajkavsko narječje.

Lično sam sretan što sam uvijek mogao pratiti, razumjeti i osjećati najdublje, najkvalitetnije, najhumanije i najsuptilnije vrijednosti govornog izražavanja kajkavskog narječja. Ono posjeduje svoj posebni timbar, svoju jedinstvenu melodiju, svoj zaseban redosljed riječi, svoju originalnu metriku, svoju pomalo arhaičku strukturu. I, dozvolite mi, da po svojem profesionalnom pravu ustvrdim da ovo narječje, uz svoje opće društveno značenje, predstavlja i cjelovitu estetsku vrijednost, da predstavlja pravo kulturno bogatstvo. Svako, međutim, pravo i istinsko kulturno bogatstvo vrijedno je, štoviše potrebno ga je cijeniti, gajiti i obrađivati, kao što ga vi ovdje znanstveno obrađujete.

Ovim riječima, vođenim dijelom racionalnom mišlju, ali dijelom i emotivnim čuvstvom, ja pozdravljam ovaj znanstveni skup.